

виробництво товарів; забезпечувальні процеси, що обслуговують діяльність базисних процесів, їх результатом є створення необхідних умов для здійснення базисних процесів;

2) процеси менеджменту на основі системи якості, орієнтовані на виконання управлінських функцій, їх результат – підвищення результативності й ефективності базисних і забезпечувальних процесів, їх постійний розвиток і вдосконалення.

Стандарт ISO 9001 надає підприємству значну свободу у виділенні процесів СМЯ, а також в розробці їх специфікацій, що дозволяють, фактично, задавати якість процесів. Ця обставина породжує значну різноманітність можливих моделей побудови СМЯ, що розрізняється масштабами і глибиною охоплення різних сторін діяльності підприємства, а також впливом на ефективність бізнесу в цілому.

Література.

1. Кальянов Г.Н. Теорія і практика реорганізації бізнес – процесів. – М.: «Синтег», 2000. - 256 с.
2. Менеджмент: підручник для вузів / М. М. Максимцов, А. В. Ігнат'єва, М. А. Комарів та ін; під ред. М. М. Максимцова, А. В. Ігнат'євої. – М: Банки і біржі, ЮНИТИ, 1998. – 343 с.
3. Методичні рекомендації з організації розробки та впровадження БП на основі СУЯ на підприємстві. – Казань: ВНИИОТ ВЦРПС, 1988. — 36 с.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Кожуріна Л. С., студент

*Науковий керівник: Якименко-Терещенко Н. В., д.е.н., професор
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

Кризова ситуація, що стала характерною для багатьох промислових підприємств в останні роки, призвела до усвідомлення необхідності зміни методів управління, цільової орієнтації підприємств, а також аналізу впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. В умовах ринкової економіки підприємствам необхідно постійно забезпечувати свою конкурентоспроможність, оцінювати динаміку і тенденції впливу

різноманітних факторів зовнішнього середовища, передбачати можливі проблеми і знаходити шляхи і способи їх вирішення, своєчасно адаптуючи свою систему пристосування до поточної ситуації.

Адаптивність передбачає зміни параметрів внутрішніх і зовнішніх властивостей об'єкта з метою забезпечення сталого функціонування об'єкта. Процес адаптації - це одночасно і процес виживання і розвитку підприємства, процес усунення причин поточного невідповідності з навколишнім середовищем. Але це, в сучасних умовах, ще й процес, орієнтований на перспективу, в майбутнє і який організовується, виходячи з вимог і тенденцій зміни зовнішнього середовища. Звідси - необхідність чіткого уявлення про реальний потенціал підприємства, вміння правильно визначити, вибрати напрямки його розвитку, обґрунтувати мету і способи їх досягнення. Все це забезпечується наявністю у системи підприємства властивостей самоорганізації, оцінкою величини потенціалу, діагностикою його стану, визначенням ефективності функціонування, вибором напрямків розвитку [1].

Невизначеність та імовірнісна природа процесів, що відбуваються в соціально-економічних процесах, якими є за своєю природою підприємства, обґрунтовують необхідність застосування в таких системах адаптивних механізмів управління, що мають на увазі зміни в структурі і параметрах моделі опису процесів відповідно до зміни характеристик цих процесів.

Основними завданнями системи адаптованого управління є [2]:

- удосконалення інструментів і методів креативного адаптованого управління на основі використання новітніх досягнень управлінської науки і практики, а також адаптація їх до особливостей діяльності підприємства;
- ефективне використання творчого потенціалу управлінського персоналу; розвиток потенціалу менеджерів всіх рівнів;
- створення механізму активізації і підвищення ефективності персоналу в процесі інноваційної діяльності підприємства на основі висування оригінальних ідей;
- підготовка методичних і практичних рекомендацій щодо прийняття та реалізації нестандартних управлінських рішень в умовах невизначеності, нестандартних і кризових ситуацій;
- підвищення ефективності креативної підготовки управлінського персоналу підприємств;

- комплексна оцінка ефективності розроблених і впроваджуваних управлінських рішень.

Адаптація підприємства і його економічного потенціалу до змін у зовнішньому середовищі є основне завдання стратегічного планування та управління. Адаптивне управління включає не тільки сам процес адаптації, а й моніторинг середовища функціонування підприємства і прогнозування тенденцій зміни впливу чинників цього середовища на можливості підприємства.

Адаптивного управління є найважливішою складовою антикризового управління, оскільки дозволяє вчасно виявити зовнішні небезпеки й можливості підприємства, внутрішні сильні й слабкі сторони його господарської діяльності та на основі оцінки ситуації розробляти рішення, спрямовані на запобігання кризовим подіям.

Особливості адаптивного підходу в системі управління підприємства пов'язані з розробкою та реалізацією найбільш результативних та оперативних стратегій відображення діючим підприємством та його мережевими структурами впливів середовища. До адаптаційних заходів у системі управління належать:

- оптимізація рівня ризику прийняття рішення та маневрування ресурсами;
- використання економіко-математичних методів та моделей діагностики, що підвищують оперативність прийняття управлінських рішень;
- забезпечення високої маневровості та гнучкості цілей і стратегій розвитку підприємства за рахунок процесів пасивної та активної адаптації та ін.

Системна модель адаптивного управління конкурентоспроможним розвитком підприємства містить у собі наступні шість основних блоків:

- моніторинг зовнішнього середовища (як прямого, так і опосередкованого впливу);
- моніторинг внутрішнього середовища (сильних і слабких сторін);
- планування та прогноз;
- прийняття управлінських рішень;
- мотивація;
- інновація;
- оцінка і контроль.

Література.

1. Кулик Н. М. Технологія адаптації у системі управління підприємством / Н. М. Кулик, Т. М. Соколенко // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2013. – Том 14. – № 3. – С. 96-100.
2. Ковалев А. М. Сущность и особенности систем креативного менеджмента на промышленных предприятиях / А. М. Ковалев // Управление экономическими системами.– 2015.– № 73. – С. 37-39.

**СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Долгунін М. Є., студент

*Науковий керівник: Якименко-Терещенко Н. В., д.е.н., професор
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

В умовах планової економіки, коли переважала державна форма власності підприємств, держава жорсткими централізованими адміністративними заходами регулювала економічні процеси. Такі явища, як несумлінна конкуренція, промислове шпигунство, корупція, тіньова економіка, мали місце, але в значно менших масштабах, ніж в даний час. В той час підприємствам не було необхідності надавати пильну увагу забезпеченню своєї економічної безпеки. Держава, шляхом перерозподілу створеного національного доходу, надання пільг, дотацій, субсидій штучно підтримувало навіть збиткові підприємства.

Перехід до ринкової економіки, поява значної кількості підприємств різноманітних організаційно-правових форм, що базуються на різних формах власності, поява різноманітних способів конкурентної боротьби, недосконалість законодавчої бази, слабкість державних структур, покликаних створити нормальні умови для розвитку бізнесу, поставили господарюючі суб'єкти в умови, коли вони вимушені приділяти значну увагу питанням забезпечення своєї економічної безпеки. В сучасній економічній ситуації виробничі одиниці володіють повною економічною самостійністю. Вони самі визначають свою економічну політику, формують портфель замовлень, організовують виробництво і збут продукції, відповідають за результати господарської діяльності. Все це актуалізує проблему забезпечення економічної безпеки бізнесу в сучасних умовах.